

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

ที่ตั้ง และอาณาเขต

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดในภาคตะวันออก ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,338 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,961,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.6 ของพื้นที่ภาคตะวันออกและเท่ากับร้อยละ 1.8 ของพื้นที่ทั้งประเทศ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา และอำเภอวังสมบูรณ์

อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ทิศใต้ ทะเลอ่าวไทย (มีแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 87 กิโลเมตร)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบ่อไร่ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด และจังหวัดพระตะบอง

ราชอาณาจักรกัมพูชา (แนวเขตยาวประมาณ 86 กิโลเมตร)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเขาชะเมา อำเภอแก่งหลวงจังหวัดระยอง และอำเภอบ่อทอง

จังหวัดชลบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) ป่าไม้ ภูเขา และเนินสูง อยู่ทางด้านเหนือและตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอแก่งหางแมว อำเภอท่าใหม่ อำเภอมะขาม อำเภอหนองบัว อำเภอโป่งน้ำร้อน และตอนบนของอำเภอขลุง มีจุดสูงสุดของจังหวัดอยู่ที่ยอดเขาสอยดาว ได้ ซึ่งเป็นยอดเขาที่มีความสูงที่สุดในภาคตะวันออก โดยมีความสูง 1,675 เมตร และมีเขตป่าสงวน เขตอุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า คิดเป็นร้อยละ 29.42

(2) ที่ราบลุ่มภูเขา อยู่ตอนกลางของจังหวัด ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอเขาฉกรรจ์ ตอนบนของอำเภอท่าใหม่ อำเภอขลุง และตอนบนของอำเภอแหลมสิงห์ คิดเป็นร้อยละ 75.04

(3) ที่ราบฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่อำเภอนายายอาม ตอนล่างของอำเภอท่าใหม่ อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอขลุง มีลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลสลับด้วยเนินเขา และบริเวณป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 5.54

จังหวัดจันทบุรีมีแม่น้ำที่สำคัญ 4 สาย คือ

(1) แม่น้ำจันทบุรี มีต้นกำเนิดจากเขาสอยดาวได้ในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน และเขาสามง่าม เขาชะอมในเขตอำเภอมะขาม ไหลผ่านอำเภอเมืองจันทบุรี ออกสู่อ่าวไทยในเขตอำเภอแหลมสิงห์ ระยะทางประมาณ 123 กิโลเมตร

(2) แม่น้ำพังราด ประกอบด้วยลำน้ำสายสั้นในเขตอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง และ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ไหลมาบรรจบกันแล้วไหลออกสู่ปากน้ำพังราด เป็นแนวเขตระหว่างจังหวัดระยองและจันทบุรี ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร

(3) แม่น้ำเวฬุ มีต้นกำเนิดจากเขาชะอม เขามะกอก และ เขาสระบาป ไหลผ่านอำเภอขลุงและ อำเภอท่าใหม่ ออกทะเลทางเกาะจิก อำเภอขลุง ระยะทางประมาณ 88 กิโลเมตร

(4) แม่น้ำวังโตนด ประกอบด้วย 2 สาขา คือ คลองโตนด และคลองประแกต ไหลออกสู่ทะเลที่บ้านปากน้ำแหม หมู่ อำเภอท่าใหม่ ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร

ภาพที่ 1: แสดงอาณาเขต และสภาพภูมิประเทศของจังหวัดจันทบุรี

ที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดจันทบุรี

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดจันทบุรีมีสภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Monsoon Climate) เนื่องจากได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงที่สุดที่เคยตรวจวัดได้ 38.8 องศาเซลเซียสเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2542 ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำที่สุดที่เคยตรวจวัดได้ 8.9 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2497 ประกอบด้วย 3 ฤดูกาล

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้ามาปกคลุมประเทศไทย แต่เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีอยู่ในละติจูดที่ต่ำ และมีพื้นที่ติดบริเวณชายฝั่งทะเลซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมทะเลทำให้อากาศไม่หนาวเย็นมากนัก

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม เมื่อเปลี่ยนเข้าสู่ฤดูร้อนอากาศ จะร้อนขึ้นแต่ได้รับกระแสลมจากทะเล ทำให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนัก

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นระยะที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งจะนำความชื้นจากทะเลอันดามันพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกทั่วไป

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีฝนมากของประเทศไทย เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูง บริเวณที่อยู่ด้านหน้าของทิวเขาจะเกิดลักษณะฝนภูเขาตกอยู่เสมอ ลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากรุนแรง เข้าท่วมพื้นที่ใกล้เคียงและบริเวณตัวเมืองได้ ประกอบอยู่ใกล้ทะเลจึงได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เต็มที่ ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไปบริเวณอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอขลุงซึ่งเป็นบริเวณชายฝั่งทะเลด้านรับลม

สำหรับพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนเข้าสู่บริเวณจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันมีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนผ่านประเทศเวียดนาม ลาว และกัมพูชา เข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้มีลมแรง ฝนตกหนัก และทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมขึ้นได้ในบางพื้นที่

ข้อมูลด้านสังคม

เขตการปกครองและประชากร

จังหวัดจันทบุรีได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 76 ตำบล 731 หมู่บ้าน 33 ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 82 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 5 แห่ง เทศบาลตำบล 42 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 34 แห่ง มีประชากรรวมทั้งสิ้น 534,459 คน เป็นชาย 261,887 คน เป็นหญิง 272,572 คน

ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ระยะทาง ถึงจังหวัด	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	อบต.
1	เมืองจันทบุรี	253,093	-	11	98	1	3	7	4
2	ขลุง	756,038	24	12	90	-	1	6	5
3	ท่าใหม่	612,800	12	14	124	-	1	5	7
4	โป่งน้ำร้อน	926,970	42	5	47	-	-	4	2
5	มะขาม	480,102	13	6	95	-	-	7	-
6	แหลมสิงห์	190,814	32	7	65	-	-	2	4
7	สอยดาว	733,821	72	5	70	-	-	2	4
8	แก่งหางแมว	1,254,125	78	5	66	-	-	1	4
9	นายายอาม	300,017	42	6	67	-	-	3	4
10	เขาคิชฌกูฏ	830,220	28	5	45	-	-	5	-
รวม 10 อำเภอ		6,338,000		76	731	1	5	42	34

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดจันทบุรี , 2561

ตารางแสดงการแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดจันทบุรี

ที่	อำเภอ	ประชากร (คน)			จำนวน ครัวเรือน	สัดส่วน ร้อยละ	ความหนาแน่น ประชากร/(ตร.กม.)
		รวม	ชาย	หญิง			
1	เมืองจันทบุรี	129,135	61,316	67,819	67,590	24.09	510.23
2	ท่าใหม่	71,561	34,521	37,040	27,357	13.35	116.78
3	สอยดาว	65,835	33,103	32,732	26,226	12.28	89.72
4	ขลุง	56,825	27,758	29,067	22,228	10.60	75.16
5	โป่งน้ำร้อน	45,032	23,263	21,769	17,529	8.40	48.58
6	แก่งหางแมว	42,082	21,212	20,870	19,457	7.85	33.55
7	นายายอาม	34,225	16,578	17,647	13,247	6.38	114.08
8	มะขาม	31,924	15,778	16,146	13,444	5.96	66.49
9	แหลมสิงห์	30,353	14,707	15,646	11,424	5.66	159.07
10	เขาคิชฌกูฏ	29,080	14,248	14,832	12,585	5.42	35.03
รวม		536,052	262,484	273,568	231,087	100	84.58

ตารางแสดงจำนวนประชากรรายอำเภอ แยกตามเพศ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561